

Về/đi/đi/về

Trần Doãn Nho

Trước đây, trong một bài viết trên Talawas, tôi đã từng bàn về chuyện “về” của một người chưa có dịp về. “Về” như một khái niệm. Lần này, tôi nói chuyện “về”. Như một câu chuyện. Vì về thật. Trước đây, tôi mang cái tâm tưởng về. Lần này, tôi mang thân xác tôi về. Về, trong một cảm giác bồn chồn ray rứt, *đi. Đi Việt Nam*. Trên chuyến bay dài hai mươi mấy tiếng đồng hồ, tôi lửng lơ trong tâm trạng của một chuyến đi vào vùng đất lạ, hiểm trở và chông gai.

Sài Gòn đây rồi ! Đông và chật. Không thấy đường, chỉ thấy người. Và khẩu hiệu. Và bảng quảng cáo. Và tiếng xe nổ. Và nắng. Và xa lạ. Tôi nhìn Sài Gòn qua một màn sương mờ đục của ngày tháng cũ. Những thân quen chồng lên những lạ lẫm. Những cũ pha đầy những mới. *Muốn hình dung tên mới của một con đường, phải hỏi cho ra tên cũ*. Tôi trôi dạt giữa một Sài Gòn khác. Khác với *Sàigòn của tôi*.

*Sàigòn Sàigòn cơn biển động
Đàn cá lao nhanh mọi tuyến đường
Sàigòn hối hả trời sắp sập
Cuồng cuồng như thể mới bị thương
Sàigòn lái xe rất tài năng
lách, lạn, vọt, vượt, rú, chen, băng
Sàigòn đêm ngày dòn dập nổ
Quành, quẹo, tuôn, lao, chạy khẩn trương
Sàigòn bây giờ không tóc tai
Không đùi không tay không mặt người
Tất tả tới lui rất đồng dạng
Bơi giữa Sàigòn, tôi lạc tôi
Sàigòn Sàigòn lạ lẫm nhau
Sàigòn Sàigòn bất chấp nhau
Sàigòn inh tai còi thúc hối
Giành nhau những khoảng hẹp tan mau
Sàigòn ban ngày không trời xanh
Sàigòn đêm về mất ánh trăng
Sàigòn chật ních. Không khe hở
Khoảng trống nào tôi tới để dìu em!
Em bên kia đường hồi hộp đợi
Tôi lội qua giòng xe nghênh ngang
Nhảy phóc lên lề hồn thất tán
Bản thân quên mất cả tên em
(TDN)*

Rời Sài Gòn ra Huế. Chuyến bay đáp xuống phi trường Phú Bài buổi tối. Đến Huế cũng đã khuya. Lấy phòng, tắm rửa xong là vội vàng gọi tắc xi về thăm nhà.

Nửa đêm. Gõ cửa như gõ vào một dĩ vãng. Nghe kẻ đi xa về, mọi người thức dậy. Nhà bà con quanh quanh cũng dậy. Nào o, nào chị, nào cháu. Cháu đâu thật nhiều: cháu lớn, cháu nhỏ, cháu bên anh, cháu bên chị, cháu bên dì, cháu bên o, cháu bên chú và có cả con của cháu. Một thế hệ mới ra đời, hồn nhiên lớn lên, nghe thừa nghe chào chóng cả mặt, chẳng biết rõ đưa nào ra đưa nào. Trong cái ồn ào cháu chắt, ngậm ngùi thấp nhang, nhìn ảnh ba người đã ra đi: mẹ và hai người chú. Vĩnh viễn đi. Những cũ âm thầm mất. Những mới lao xao đến.

Về nhà!

Chạm vào đầu cũng thấy mình ngày cũ. Sờ vào cây khế già trước sân, một bầy keo sà xuống, kêu inh ỏi. Gõ vào cột nhà, thấy đèn khuya, bút mực và những đêm học bài. Gõ vào cửa sổ, thấy mẹ ngồi đăm chiêu đăm đuối nỗi nhọc nhằn nuôi nấng. Ra vườn, nghe tiếng vật sành, tiếng đế, sợ hãi những con ếch ương hót vào cổ. Đêm về, nhớ những con ma: ma rà, ma le, ma trôi, ma trứng lợn, ma Mậu Thân.

Thành phố rộng và đông. Mọi đường đã thành phố. Người và xe và cửa hàng và sạp bán. Tất cả mọi con đường hầu như đặc kín các cửa hàng lớn nhỏ, tiệm ăn, quán cà phê. Các tên tiệm nghe khá vui, nhất là tiệm cà phê. Thông thường thì “Vườn cau”, “Sông xanh”, “Sầu đông”, nghiêm túc thì “Cát đằng”, “Thủy tinh”. Văn vẻ thì “Khoảnh khắc”, “Góc hẹp”, “Cũng đành”, “Vườn tình”, “Thường nguyệt”. Văn vẻ hơn: “Đời nghiêng”, “Giọt đắng”, “Góc trời”, “Chốn này”, “Giọt buồn” và ... “Chợt nhớ”. Có đến mấy “Chợt nhớ”: “Chợt nhớ 1”, “Chợt nhớ 2”, “Chợt nhớ 3”. Ngộ nghĩnh: “Cây si”, “Nhút Huế”, “Lang bạt”, “Rất Huế”, “Cơm nguội” và ... “Lu” (với cái lu để trước quán). Hấp dẫn thì “Nhất dạ đế vương”, một tiệm ăn.

Sáng, cà phê. Chiều chưa về, đã nhậu. Chiều về, càng nhậu. Dường như cả thành phố ăn nhậu. Chạy xe đường Trịnh Công Sơn dọc theo bờ sông Hương, phải thắng gấp nhiều lần vì được mấy chủ nhân sai đàn em ra chặn ngang giữa đường mời vào quán nhậu.

Nghiem ra rằng cái thế giới Trịnh Công Sơn ngày nào đã hoàn toàn biến mất. Mưa e chẳng còn “bay bay”, mùa thu e chẳng còn biết “đi”; “lá thu mưa” e chẳng thêm “rơi mòn gót nhỏ”...Đâu rồi cái êm ả, lặng lẽ, âm thầm, kín đáo, e ấp. Huế ơi!

*tôi trở về một chỗ
được gọi là quê hương
tôi lạc tôi đâu đó
như một gã đi hoang
từ đường khoe mái mới
chạnh bước lối mòn xưa
cây khế già lắm cảm
rụng mấy chiếc vu vơ
nửa đêm choàng thức giấc
đứng ngó ra vườn trăng
ai níu tàu lá chuối
thoáng động bóng ma quen
tới viếng thăm thằng đĩnh
móm mém vết đời đau
tạt ngang nhà nguyệt hạ
nắng ủa đăm hàng cau
bụi tre vườn thẳng lợi
lên một cửa hàng ăn
ghé góc lều thẳng thụ
ôm vai lão bạn buồn
dầm đũa ngồi cụng chén
ấm lạnh cuộc hơn thua
mềm môi nhìn ngoái lại
bên song tiếng gió lùa
quê hương là vết cắn
bầm tím lớp da đời*

quê hương là dấu hỏi
ném vào mỗi cuộc chơi
quê hương là ẩn ngữ
đánh đổ nỗi hoài mong
về! đất trời xao xác
lạ lẫm như chưa từng
chiều lên nghe gió chướng
thổi buốt trái tim cầm
nội thành tôi, ai gọi
hơi huyệt giữa trời không
(TDN)

Về. Rồi lại đi.

Sau hàng chục tiếng trên máy bay, khi đáp xuống phi trường Houston, tôi cảm thấy mình vừa về nhà. Và yên tâm. Ô hay! Sao lại về? Sao lại nhà? Tôi đã chẳng vừa về thăm nhà ở Việt Nam sao!

đi

về

về

Rốt cuộc, tôi treo tôi giữa hai sợi đi/về.

Lơ lửng.

Trần Doãn Nho